

Kjell Dyrnes Tønnesen fra Halden har notert ned opplevelser fra front, permisjon o.a.

Han var i 1. kompani's 1. tropp 3. lag fra første dag da Legionen ble stilt opp på Bjølsen. Kaptein Henrik Brun ble da hans k.sjef og jeg hans troppssjef. Som jeg også var så lenge jeg var «ute». Etter Sovjet-russernes første utbrytningsforsøk fra Leningrad - som vi fikk hovedtyngden av og slo tilbake - innstillet jeg ham til EK.2. Som han også fikk. Etter at hans lagfører Henrik Pedersen ble sendt til Tølz overtok han laget og hadde som siste grad Leg.Unterscharführer. Dimittert med Legionen.

Etter fengselstiden malermester i Halden.

Bjørn Østring.

Det er i år 50 år siden Den Norske Legion blev opprettet, og jeg ville da gjerne skrive om noen opplevelser den menige mann hadde det i de vel 1 ½ år den bestod. Det må jo bli en skildring fra vårt distrikt og fra 1.ste kompani.

Reichskommissar Terboven holder 30.6. tale og vi er på stevne i Rakkestad. 1.7. melder jeg meg til Legionen

(Her mangler noen sider av beretningen.)

Her hadde vi en slitsom tur til en forlegning hvor vi skulle overnatte. Jeg var sammen med min lagfører sendt bakover for å plukke opp dem som ikke orket mer. I den forlegningen hadde vi ikke mer enn fått lagt oss nedpå, så kommer kompanisjefen: Alle auf på beina. Bataljonen har fått ordre at den allerede i natt skal settes inn. Ja så var det bare å pakke ned, og utenfor stod lastebiler klare. Ferden går til Puschkin ved Leningrad. Det første vi så da vi hoppet av planet var en død russer som lå på gaten. Vi skulle senere se mange slike, eller de satt på kjelker og sparkstøttinger. De hadde rett og slett ikke orket mer, slit og kulde skulle ta mange denne vinteren. Det krydde av små unger der, især når matvognen kom. Alle unger hadde en eller annen boks og en skje. Vi var jo unge og sultne, men som oftest fikk ungene en skvett og påfyll var jo deres. Jeg er sikkert på at mange av disse ungene reddet livet med maten de fikk av oss.

*huga-
Krasno-
gardiske*

I Puschkin var det mange flott slott. De var ikke så mye ødelagt heller. Det flotteste var Chatarinaslottet, og i haven der var det to lange massegraver ikke kastet til, da det jo var vinter og grusomt kalt. Jeg vet ikke, men der blev vel de fra kjelken etc. kastet nedi. Gravene var smekk fulle.

Det gikk noen dager, så var reisen klar igjen. Vi skulle da til Krasnoje Selo for derfra videre til skyttergravene foran Leningrad. Kvelden før vi skulle dra fant jeg en sekk med brødbiter - skalker - og jeg tror det var et helt brød. Nede i gården stod det en gutt på 7-8 år. Jeg gikk ned til ham og åpnet sekken. (Da ropte han Mamma!, han sa det som en norsk gutt, så det må vel være internasjonalt). Mora kom springende opp av kjelleren. Sivilister bodde jo i kjelleren i krigssonen. Gutten viste henne stolt sekken, og hun ble jo så glad at jeg fikk en riktig god klem. Sørgelig at en ikke kunne sproget! I ethvertfall det ble 2 glade sjeler om en ikke skal si tre. Sivilistens hjerte var ennå levende.

Siden da jeg blev bestefar og til en gutt som var meget ofte sammen med meg, og da han var i den alderen, måtte jeg ofte tenke at det er godt ikke dui får en oppvekst som denne russiske gutten.

Jeg husker ikke nå om vi gikk eller om vi kjørte til utgangsstillingen for vår første innsats. Vi tilhørte en motorisert avdeling, men vi gikk for det meste.
22.SS inf.brigade. (mot)

28. februar blev Legionen satt inn i kampene foran Leningrad, Finskoje Konstantinowka.. Jeg tror vi avløste 121. inf.div. fra Wehrmacht. Jakkebrystene lyste av jernkors, stormmerker og såretmerker. Denne divisjonen som de fleste av karene hadde deltatt helt fra Østpreussen, hadde gått strekningen. Jeg husker jeg beundret 121 div. Denne avdelingen som vi avløste dro rett til Imensjøen og kom i direkte kamp med russerne, og ble praktisk talt helt utslettet.

Ja, hvordan var det å komme i kampsonen? Vi trasket og gikk utover mot linjene. På høyre hånd lå det en klynge med hus som så ganske hele ut.

Det var jo sent på kvelden og ganske mørkt. Med jevne mellomrom stikker det opp stokker av sneen, dette er veivisere mot linjene. Plutselig smeller et russisk MG og vi kaster oss ned, men målet var visst langt vekk fra oss. Ja, slik er det når du hører skudd rettet mot deg. Så var det å gå igjen, og straks var vi i gravkanten, og en etter en jumpet vi nedi. At vi skulle være her i et helt år visste vi ikke da. Vi skulle jo få anledning til å forandre stilling, jeg tror det blev 6-7 forskjellige stillinger. Så blev to og to fordelt rundt omkring, og snart hadde vi overtatt vårt område. Vi var nu ansvarlige for et visst antall meter, og foran våre støvlesnuter var Østen. Fort vender vi oss til kulene som piper på den ene og den andre siden.

Før vi dro ut til linjene holdt komp.sjefen en kort tale hvor han presiserte at å gå tilbake måtte man bare ikke. Om tilbaketrekning ville det komme fra høyeste hold. Vi visste hva det stod om. Vi hadde jo meldt oss for å kjempe, ikke for tilbaketrekning. Dessuten var det en stille overenskomst mellom oss at vi skulle skyte til det kun var en patron igjen, og den skulle vi bruke på oss selv hvis vi stod overfor det faktum at vi kunne bli tatt til fange. Vi stolte helt på hverandre at vi stod på vår post til det ikke var mer. Dette varte hele året ut. I D.N.L. var kampviljen absolutt. Vi visste hvorfor vi sloss.

Her hadde Legionen sitt første ildoverfall hvor en bunker fikk fulltreffer, og Legionens eldste, 53 år, og en ung en, 19 år, var falne. Jeg husker dette gjorde et veldig inntrykk på oss.

Her i denne stillingen skulle troppssjef Østring ha oss med på en Spähtrupp. (Oppklaringstropp) Jeg mener vi var 10 stykker. Fra Halden var Christian og jeg med. Skal si det var spennende, *Summeberg* og vi var jo urolige. Det var jo første gang vi skulle gå i ingenmannsland. Idet jeg legger hånden på grøftekanten er all nervøsitet borte. Nu er det oppdraget som skal fullføres. Det er nokså rart å gå i ingenmannsland. Det piper noen kuler her og der. Så er det lyskeglen som farer opp, og plutselig får vi ild fra russerne. Vi er oppdaget. Det er bare å kaste seg ned og vente. Det er ganske høy sne, og jeg graver med hendene ned bak en død russer. Vi er kommet til et sted hvor det ligger en gate av russerlik. I høst angrep de på langs av fronten, og ble meiet ned av tysk MG-ild. Den russeren jeg ligger bak, ligger jeg og ser på siden av ansiktet. Russerne setter i gang med bombekastere sammen med fornyet MG-ild., men det verste er at nu får vi ild bakfra fra våre egne linjer. Det er MG fra 2.net kompani. Det er glemt å gi god nok beskjed til våre nære avdelinger, men etter litt opphører den ilden ihvertfall. Etter en tid opphører russernes ild også. Jeg har hele tiden trodd jeg var eneste overlevende, men plutselig reiser den første seg. Det er troppssjefen vår B. Østring, og så kommer den ene etter den andre, og til slutt er det min tur, og den aller siste, 10 mann i alt. Ingen er såret. Oppdraget er blitt utført får vi høre. Det var å se om russerne hadde en skytterpost i et panservrak. Men det var det ikke. Så er det tilbaketuren da, og snart hopper vi ned i gravene igjen, ganske lettet, men det var de som var i gravene også. Etter ilden trodde man vi var temmelig reduserte

Så gikk den ene dagen etter den andre. En kveld får vi artillerioverfall. Det lukter litt rart, og plutselig er det en som roper Gassalarm!. Det er jo ingen som har på seg hylsteret med gassmaske. Enhver tysk soldat var utstyrt med det, og den skulle bæres under alle forhold. Så blir det å fly inn i bunkerne og lete etter gassmaska da, og så stilte vi på plass med gassmasker og ventet rolig på russerne, men det kom ingen fra andre avdelinger. Hvorfor har dere gassmasker på, var spørsmålet. Jo, derfor, derfor, men da lo de. Det var ikke gass. Første og eneste gang med gassmasker.

Hvordan reagerte en egentlig på gassalarm? En trodde det ikke, men vi holdt oss fullstendig rolige og visste at vi måtte kjempe allikevel.

Her på dette sted var det en av gutta som blev såret i foten ved geværpuss. Men alle visste vi jo at han hadde plassert et Heimatschuss. Det var Adolfsen fra Hedemarken eller deromkring. En som hadde jobbet i Tyskland, men meldt seg til Legionen.

Vi er nu kommet til i begynnelsen av april, og blir avløst for å bli satt inn i Uritzk. Det hardeste feltet i stillingene ved Leningrad. Nå skulle vi få vise hva vi dugde til. Ved inngangen til nedgangen til grava lå det en stor rød murstensbygning, partiungdommens leiekaserne. Det var en fin bygning og ikke så veldig ødelagt. Her måtte en gå forsiktig, det var Feindeinsicht over alt.

Ja, det er noe som jeg må fortelle før vi forsvinner ned i gravene. Jo, MG-skytter i laget vårt kommer til meg og lurar på om ikke han kan ta MG-ene i troppen vår og dra med lastebil frem til stillingen. Jeg er noe skeptisk til det, for det blir jo minus 4 stk. MG på kompaniet i tilfelle vi blir angrepet på veien. Litt akkederer frem og tilbake, så blir vi enige. Det er jo ikke mer enn en times marsj. Så kommer vi fram til Uritzk. Der har vi vår MG-skytter, men hvor er MG-ene? De står et bra stykke herfra, sier han. Så er det å melde til troppsfører Bjørn Østring, og vi får kjeft uten like. MG-skytteren fortalte at MG var blitt satt av fordi bilen skulle kjøre noe annet. Eldste underoffiser Sophus Noreger fikk mest kjeft som ikke hadde passet på at MG var med troppen. Ja, hva gjør en uten MG. Man kan ikke overta en stilling som Uritzk uten MG. Heldigvis blir vår troppssjef enig med den tyske, at vi kan overta deres mot at de fikk våre som lå ett eller annet sted.

Så var det å besette de forskjellige standplasser.

Hvor er dere fra, spurte tyskerne. Vi er frivillige fra Norwegen. Norge visste de ikke hvor var, men akk! Freiwilliger til dette forstod de enda mindre av.

Neste dag måtte vi jo rundt og bese stillingene våre. Der har vi en svær haug. Den inneholder 2 bunkere og en MG-stilling. Troppen vår har fått et felt på ca. 100 mtr. + stillinger nede ved Rollbahn, som tilsammen er 80 mtr.lang. Laget vårt har fått stilling ved russernes Rote Ruine. Avstand her ca. 30 mtr.mellom oss. Russerne har fordelen, da de ligger over oss og kan skyte ned på oss.

Ved en stilling hvor vi har 2 MG er graven overbygd med bord og diverse. Jeg tenkte, ja nå har jeg opplevd det som store deler av skyttergravene under en krig var. Jeg hadde jo lest en masse fortellinger fra første verdenskrig. Tvers overfor den store haugen ligger bunkeren til troppssjefen. 5 mtr. fra de 2 MG-stillingene ligger det 2 bunkere som laget vårt har.

Etter hvert begynner nå våren å gjøre seg gjeldende. Om dagen massevis med vann i gravene, og vi gikk i noe sørpe, og om kvelden og natta fryser det til så du går på hel is.

Vi har flere som faller p.g.a. hodeskudd.

Vi nærmer oss 20 april, Hitlers fødselsdag, og da kommer marketentervarer, ekstra sigaretter, tobakk og noe fra en flaske, og ekstra mat. Jo vi koser oss. Russerne har en ukes tid drevet med innskyting med artilleri på våre stillinger, så vi forstår at noe er i gjære.

For en fjorten dagers tid siden har en fra 2. kompani stukket over til russerne, og han har preket i radio om hvor fint han har det. Vakre russiske kvinner venter på oss. Sengene har rene hvite laken, og maten er noe aldeles fenomenal. Denne gutten var en tidligere leder i Kommunistisk Ungdom. Etter krigen hørte jeg at han var død der borte i en eller annen leir.

Nu er vi kommet til tirsdag 21. april. Russerne skyter hele dagen. Det virker som om de skal myke opp stillingene våre.

Jeg er sammen med laget forøvrig ute i graven og spar og ordner. Russerne skyter som bare det, og jeg har hele tiden - når jeg har hørt en granat faretruende nær - dukket ned for å beskytte oss mot granatsplinter, men så er det at jeg syns at jeg har dukket mer enn nok, og bestemmer meg for ingen flere dykk. Jeg mer enn aner og føler at en svær granat slår inn i nærheten, og plutselig et hardt slag i stålhjelmen, og den flyr flere meter framover. Jeg griper til hodet for å kjenne eventuelt hull, men det er ikke noe. I stillingskrig har vi hakeremma trukket opp foran hjelmen, og dette redder meg nu. Etter det dukker jeg igjen!

Resten av dagen forløper med innslag både her og der. Mot kvelden er vi ekstra påpaasseølige. Det vil skje etter eller annet. Kvelden forløper rolig og fredelig. Kl. ½ 3 på natten går alarmen. Det er sett mange russere ved Rote Ruine. Jeg går og snakker med lagføreren vår, Untersturmführer Pedersen fra Egersund, og vi lurar på om vi kan trekke inn ekstrapostene. Så smeller det, og det er ikke på smått vis. Granatene slår ned i gravene tett i tett. Vi vet jo hva vi skal gjøre. Det er bare å ligge rolig tett inntil gravkanten og vente til artilleriet gir seg. Samtidig holde et lite øye på hva russerne der over gjør. En halv times tid varer artillerioverfallet, og maken har vi ikke opplevd før.

Så stilner artilleriet, og vi vet hva som kommer nå. Opp av sine skyttergraver stormer russerne frem, men det er liv i oss, noe man over hos russerne ikke trodde. De brunkledde jødernes sønner blir meid ned av alle våre våpen som fremdeles er intakte. Det blir det rene blodbad. Russerne angriper med et regiment, ca. 3000 mann, men de kommer ingen steder. Vi biter fra oss på alle kanter.

Så spiller artilleriet opp igjen. Det var vel et kvarters tid, men intet angrep følger. Er det bare den vanlige vaktstyrken igjen?, I tilfelle har vi gjort en god høst. Så får vi si angrepet er over. Ute i ingenmannsland er det kommet flere skikkelser som bare ligger der. En ung gutt ligger der ute og roper på mamma, så dette ordet må være internasjonalt. Det er jo andre gangen jeg hører det uttalt av russere. Naturligvis ikke helt som vi uttaler det, men temmelig likt.

Under kampen har lagføreren vår ikke smilt. Han syntes det vel var temmelig intenst, men så kaster han en egghåndgranat, og den lander rett på ryggen av en russer, og da smilte han. Jeg hører et par dager etter av en tysk artillerioffiser at de antok 10 000 innslag.

Ja, det var de nedre gravene ved Rollbahn. Nedgangen her er en rett strekning parallelt med russergrava opp til Rote Ruine. Her kan russerne skyte rett inn, og vi kan bare bevege oss der i mørket. Langs med Rollbahn er det tre MG-stillinger som vi besitter etter mørkets frembrudd. Den første tiden er det OK der, men plutselig er stillingene der fulle av vann. Vårlosning. Når vi sitter der bak MG-ene når vannet oss til langt opp på brystet. Vakta er på 3 timer, så har vi fri 2 timer. Da fyrer vi på ovnen i bunkeren, kler oss nakne og prøver å tørke tøyet så godt det lar seg gjøre, men du vet knappe 2 timer er jo rent for lite, og klærne er like våte som før. Trøsten er at det er like ille hos russerne antar vi.

inestherveikant

Vi legger inn søknad om vi kan rømme disse stillingene, og langt om lenge får vi lov. Den 22. april, ved neste storangrepet, er stillingene der nede rømt.

Lagføreren vår dro noen dager senere til offiserskolen i Tölz, og jeg blev utnevnt til lagfører etter å ha vært nestlagfører fra tiden i Fallingbostel.

Vi får utover nu 2 fra tysk Waffen SS, og den ene sier stadig: Kalte und nasse Füsse! Han blir jo våt i bena, men det blir jo vi også, så vi syns ikke synd på ham, men fleser av ham. Hver gang vi ser ham, sier vi: Kalte und nasse Füsse.

Bauer og Wieland

En stor begivenhet opprinner den 10. mai 1942. En 6-7 mann fra vårt kompani skal til Krasnowedaisk for å få EK II, og jeg er en av dem. Det er meningen at Quisling skulle ha overrakt dem, men han kom først neste dag og da måtte vi jo til samme sted *igjen*

Ved våre 2 MG-er kommer det med noen dagers tid inn 2 overløpere. Den siste får jeg ansvaret for. Kompanisjefen Radbruch (tysk Berater) sier jeg skal påse at fangen svarer på hvilket kraftig smell som var ved Rote Ruine for et par dager siden. Ja, vi trasket avsted, men da vi kom frem til Krasnowedeisk forsvant russeren for meg, og jeg fikk ikke stilt spørsmålet. Ja, det samme for meg. Jeg syntes, når han først hadde stukket av fra egne linjer, og da attpåtil røpe noe om smellet, det var skandaløst, men hva nå, når vi kommer tilbake til kamp.sjefen? Jeg sa som det var, at russeren hadde vært helt utav bildet for meg. Han blev mektig vred, og jeg kunne jo ikke fortelle en tysk offiser om mine tanker. Siden den dag var han etter mesg sent og tidlig, men det var ikke noe å sette fingeren på, da en jo var en pliktoppfyllende soldat.

En av de siste dagene vi var i Uritzk får MG-skytter Nils Sørensen fra Molde hodeskudd, og han trekker sine siste sukk liggende med hodet på min venstre arm, så blod og hjernemasse renner nedover armen min. I pannen er det et pent lite hull, men i bakhodet er det et ganske stort knudrete hull.

Vi blir avløst og følger Sørensen på hans siste ferd.

Vi er nå kommet i den stillingen hvor vi blir i ca. 2 mndr. *Songosi*
Dette er et rolig sted, ca. 800 mtr. over til russerne. Dette er stillingene foran Kirchendorf, hvor Batalionsgefechtstand ligger på en høyde bak våre linjer. I denne stillingen fikk jeg lus. Det var i en bunker. Vi lå fem mann ved siden av hverandre på en brisk så lusa hoppa fra den ene til den andre.
I denne stillingen var gruppa mi på dekningsoppdrag for tyske pionerer, som la tallerkenminer langsmed piggråden.

En søndags formiddag går jeg i grava alene og rusler. Plutselig piper ei geværkule rett forbi meg. Jeg ser kula slå ned foran meg og bøyer meg og finner den. Den tar jeg vare på og har den fortsatt hjemme. Det er en skarpskytter ute på feltet, og tenk på at han skyter mot et enslig menneske som går en formiddagstur! Hvem vet, kanskje han skulle i kirken?

En dag, jeg var streifvakt, så skjer det noe ved det nederste til venstre MG posten vår. Det beveger seg utenfor piggråden. Sender straks beskjed til Østring, og han kommer straks med et par tre mann. Plutselig er det en som kryper foran der og roper: Nicht schiessen! Noen av oss går raskt mot piggråden, og sandelig, der ligger det en 8-9 russere. De skal overgi seg, og på ett eller annet vis får de forklart at de var sendt ut for å prøve å ta fanger, men isteden er de blitt enige om å overgi seg. De hadde skutt den politiske kommisæren, og blitt enige etterpå. Vi tok inn nesten hele den Røde Arme.
Vi tok jo inn flere enslige overløpere denne sommeren.

Vi byttet stillinger med 2.net kompani, og vi byttet troppsvis.

Eivind Saxlund og jeg var rett som det var nede i Krasnoje Selo og vasket oss, blev avlusk, hårklipp. I hvert fall skjedde dette en gang i måneden, og det er jo ikke så verst.

En gang vi var der nede begynte russerne å skyte med middels granater mens vi gikk på veien, så vi måtte kaste oss ned i veigrøfta.

I denne stillingen kom det etter hvert flere fra Norge på besøk, bl.a. husker jeg Fuglesang. En dag kom det beskjed at man kunne vente russisk angrep med panser. Vi forsterket våre stillinger, men det varte og rakk, og intet angrp kom.

I august/september får vi høre at Leningrad skal stormes. Gen.Feld.M. Manstein er kommet oppover fra Sevastopol med sine mørsere på 60 cm. Det sies at de har 2 kanoner som brukes ved innskyting.

En dag som jeg har streifvakt får jeg høre at Manstein skal rundt i de forreste graver. Jeg stikker inn i en bunker og lar hele følget passere. En liten frivillig gutt fra Olaland kan ikke møte en slik offiser. Det blir rent for stort.

Men så begynner det å gå dårlig ved Stalingrad, og dermed er ikke Leningrad lenger aktuell. Vi hadde jo alt begynt å fordele ammunisjon på flere steder, og vårt angrepsmål hadde vi allerede fått utpekt. Det var etter at friske stormavdelinger var rykket frem, så skulle vi opp av våre graver og over til russerne ved h 66 A, et stenbrudd, og det skulle vi holde. Ja, dette hadde vi gledet oss til, men Stalingrad reddet Leningrad.

Den 20. juni 1942 blir jeg Rottenführer, sånn med 2 vinkler på venstre arm, og to striper på kragespeilet.

Så går den ene dagen etter den andre. Jeg husker vi har for det meste fint sommervær. Utover høsten kommer det første politikompani, med Jonas Lie i spissen. Det er vel blitt okt./nov. og mørkt. Jeg er som vanlig streifvakt og støter på en gruppe. Roper Parole! og får ikke noe svar, og bruker en forferdlig kjeft. Forklarer dem at det bare var for at det var avløsning at jeg ikke trykket på avtrekkeren. Så får jeg se at det er flere offiserer med Jonas Lie. Ja, det er det samme hvem det er. Forsiktighet må til.

Lenger ut på høsten får jeg beskjed om Tölz, men dessverre blir det ikke sendt noen akkurat da, så jeg ble sendt på permisjon til Norge. Så nå begynte en lang reise med tog. Først var vi innom to byer for avlusing. Det skulle ikke innføres lus i das Reich.

På en stasjon får vi en stor pakke med mat. Av det husker jeg den store pølsen aller best. Smakte på den, men mesteparten kom hjem. Vi kjørte i lukkede vogner gjennom Sverige.. Det er sant, mens vi var i Danmark så hørte vi ingen tyske avdelinger synge mens de marsjerte. Det kom av at stillingen for tyskerne var helt anderledes der. Danmark hadde jo gitt seg uten kamp, og troppene måtte forholde seg anderledes. I grunnen rart at tyske avdelinger ville akseptere slike ting. Det viser bare hvor disiplinerte tyskerne var. Siden da forholdene blev tilspisset i Danmark p.g.a. den såkalte hjemmefrontens diverse overgrep mot tyskerne, da falt sangnekt også bort.

Var det i begynnelsen av desember vi kom til Oslo, etter først å ha stoppet i Halden. Min eldste søster var kommet sammen med fru Åmodt. Jeg var rent redd at hun skulle gi meg en vekomstklem. Det så rent slik ut, men det var ikke vanlig i min familie.

Det er sant at noe fra Berlin må fortelles. Vi kom jo direkte fra Russland, og uniformene så jo ut som bare det. En dag stoppet en tysk Waffen SS Untersturmführer oss og sier at vi ikke kan gå slik i rikshovedstaden. Vi må få byttet uniformer. Ja, men vi kommer jo rett fra fronten, sier vi. Jo, han forstod jo det, men vi måtte bytte uniformen allikevel. Så gir han oss et SS-Stelle hvor vi får uniformer. Jeg tenker på min venstre arm som hadde vært full av blod og hjernemasse. Men så må jeg jo gi den fra meg.

Så går dagene. Jeg er over alt.

Julaften går permisjonen ut. Jeg tar ikke ordentlig adjø, da jeg er sikkert på at det ikke blir noe avreise idag. Når en melder seg i Oslo slår tyskerne for seg. Nein, es geht kein Schiff heute. Reis hjem til mamma igjen. Kom tilbake nyttårsaften. Da går det båt igjen. Ja, så fikk vi en ekstra uke fri. Første tog hjem.

Men så nyttårsaften er vi tilbake og blir loset til båten. Kl. 24.00 står vi bak i båten og skåler det nye året inn. Neste dag er vi i Hamburg, og her blir vi tatt av militærpolitiet. Det er en eller annen underskrift som mangler på permisjonssedlene. Jamen vi er frivillige fra Norge og er på tilbakemarsj til enheten vår ved Leningrad. Men intet hjelper før en eller annen finner ut at de kan ringe et SS Stelle i Berlin. Her i Berlin blir vi i tre dager før vi melder oss. Vi vil jo gjerne oppleve noe av hva Berlin kan gi oss før helvete i øst når oss.

En dag treffer vi på en kø hovedsakelig kvinner i forskjellige aldre. Jeg husker ikke lenger hva det var der, men kø var det, og vi var 4 nordmenn som stilte oss opp bakerst, som jo er vanlig. Plutselig roper en av kvinnene først i køen: Soldaten erst! Men vi står for oss selv og vil ikke det, men det hjelper ikke. Hele køen er etter hvert helt i opprør, og vi må gå først. Tenk Olagutter fra Norge. Tyskerne vet vel knapt hvor det landet ligger, og vi kom først i køen! På venstre arm står skrevet: Freiw. Legion Norwegen, og på brystene til gutta henger jo utmerkelser fra kampen i øst. Jeg har alltid beundret det tyske folk, men fra da av elsket jeg det, og har aldri holdt opp med det.

Nå tar vi oss en tur til Voss-Strasse og ser det nye flotte Rikskanselliet, og vi promenerer på Unter den Linden, og går og titter på Brandenburger Tor. Men så synes vi at vi må melde oss på dette SS Stelle. Får de nødvendige påskrifter på perm.seddelen, og vips ombord i et tog som går østover. Etter papirene mine melder jeg meg tilbake til kompaniet 9. januar 1943, og livet går som vanlig. Det er liksom at nå var vi hjemme igjen. Gutta forteller om at de blev avløst av nederlendere i begynnelsen av desember, og straks etterpå kommer russernes angrep som slår hull i hovedkamplinjen. Legionen er reserve, og må ut og slå russerne tilbake, og det går fint. En russisk granat slår ned i en flokk fra 3. kompani, og 8 mann faller, men det gikk med en del russere også.

I midten av januar avløser 1. ste kompani 2. kompani ved Paradisbukta og området rundt der. I Paradisbukta lå det en russisk panservogn. Fra nu av skifter vi stillinger innbyrdes til høyre eller til venstre. Mens vi var her i området skulle vi få ny kompanisjef, Hauptsturmführer Frode Halle. Vi var en 5-6 stykker igjen av de aller første, og vi lurte på hvordan det ville gå med en kompanisjef uten fronterfaring. Vi regnet jo oss selv som erfarne soldater, hva vi jo også var. En dag eller to etter at han kom, gikk han rundt og så om MG kunne skyte sperreild. Hvor hadde han lært det? Skal si vi undret oss. Mange komp.sjefer hadde vi hatt, men det var første gangen en hadde forsikret seg om det. I gruppa mi var det en som i lengre tid var dårlig. Vi fikk ham ikke frisk. Han hadde nu et par dager hatt over 40 i feber. Så en dag kommer Frode Halle ruslende fra sin bunker og ned til gutten. Han har en flaske under armen. Hostesaft kanskje? Han blir lenge i bunkeren. Men et par dager etter er gutten på bena og deltar i vakter igjen. Fra nu av blev Hauptsturmführer Frode Halle godtatt som frontsoldat, og vi blir meget glade i komp.sjefen.

Lenge etter krigen får jeg høre at han hadde vært troppssjef i 3- komp. før han kom til oss.

I våre områder er det stort sett stille.

Etter flere harde nederlag mot norske stillinger skulle ikke russerne angripe våre stillinger, ble det sagt ganske tidlig. Ved Kolpino-Krasnoje Bor har russerne satt inn et angrep på tyske/spanske stillinger, hvor vårt 14. komp. også er satt inn. Vi mistet 7 mann.

Den 21. februar 1943 blir jeg utnevnt til SS Unterscharführer med sølvstriper på epålettene og rundt kragen, og en stjerne i kragespeilet.

Utover i februar/mars blir Legionen avløst av lettere.

7. mars reiste vi fra Krasnoje Selo og var i Mitau (Jelpawa) 3 dager etter. Og da begynte en herlig tid. Ekstra forpleining og ingen perm.seddel. Det eneste som forlangtes var at vi var på stillingen kl. 07.00 om morgenen. Men dessverre er jeg tatt ut til forkommando til Grafenwöhr, og må reise etter 10-12 dager. For det meste på ferden fra Mitau til Grafenwöhr hele veien ned gjennom Europa står vi for det meste i korridoren. Det ble mange timer. Brukte vi 20 timer? Da vi kom frem var det å ordne forskjellige saker. Jeg fikk i oppdrag å ordne med offiserenes bekvemmeligheter. En uke etter kommer hele bataljonen, og da blir det liv og røre. På stillingen etter at komp. er kommet, blir det ett eller annet mellom komp.Spies og MG. Han vil at jeg skal vise vei til noe som saniteter Engen har hatt i oppdrag å ordne. Det forteller jeg ham, og forteller at mitt oppdrag var offiserene, og ikke aner noe om det han vil kommandere til. Han er tydelig beruset, og jeg blir noe forbannet. Så spør han: Nekter du å utføre ordre? Ja, sier jeg, fordi det er en feil ordre. «Da skal du for krigsrett», brøler han. «Greit», svarer jeg.

Jeg husker ikke hvordan det gikk med kompaniet og dit det skulle. Jeg måtte jo stelle med offisersakene.

Det gikk en uke eller to. Perm fikk jeg ikke. Det eneste jeg var i byen var når jeg var vaktkommandør for gjengen som skulle holde oppsyn med gutta. Det går vel en 14 dager, så spør jeg om perm. Det var i orden. Jeg snakker med min troppssjef Kjell Kracht, og han forteller at Spiesen hadde hatt så mange imot seg, slik at han ga opp hele greia.

Legionen blir forlagt i Auerbach. 2. mai 1943 reiste Legionen fra Auerbach kl. 06.00, og den 4.de er Legionen ute av Tyskland. Neste dag til Århus, og den 7. mai reiste vi med Monte Rosa og var i Oslo om kvelden dagen etter. Mesteparten av mai måned går med til Entlassen. Innlevering av uniformer o.s.v.

Diverse frontkjemperefester holdes både i Oslo og i Halden. Dermed er sagaen om Den Norske Legion over.